ECLI:LV:AT:2023:0323.SKA059523.4.L
Nr. 670002423, SKA-595/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2023.gada 23.martā

[1] Senātā saņemta līdzpieteicēju /pers. C/ (*/pers. C/*) un /pers. D/ (*/pers. D/*) blakus sūdzība par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 10.februāra lēmumu. Ar šo lēmumu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu, atteikts pieņemt pieteicēju pieteikumus par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2022.gada 28.decembra lēmumu Nr. 22593/2022 un Nr. 22594/2022 atcelšanu.

Tiesneša lēmumā norādīts, ka ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2018.gada 17.augusta lēmumiem pieteicējiem, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3.punktu un ceturto daļu, tika piešķirtas termiņuzturēšanās atļaujas Latvijas Republikā. Savukārt ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2022.gada 28.decembra lēmumiem atteikta pieteicēju termiņuzturēšanās atļauju reģistrācija, kā arī anulētas termiņuzturēšanās atļaujas. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 40.panta pirmo un otro daļu, kas ir interpretēta arī Senāta nolēmumos, lēmumu par uzturēšanās atļaujas reģistrēšanas atteikumu vai uzturēšanās atļaujas anulēšanu ir tiesības pārsūdzēt uzaicinātājam vai ārzemniekam, kuram saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem nav nepieciešams izsaukums uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai. Tā kā pieteicējs neatbilst šiem kritērijiem, viņam nav subjektīvo tiesību pārsūdzēt iestādes lēmumu par uzturēšanās atļaujas reģistrēšanas atteikumu un uzturēšanas atļaujas anulēšanu. Ja šādu tiesību nav pašam ārzemniekam, tad to nav arī ārzemnieka laulātajam, jo ārzemnieka laulātā subjektīvās tiesības ir atvasinātas no ārzemnieka subjektīvajām tiesībām. Pieteicēju subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu neizriet arī no Administratīvā procesa likuma 76.panta pirmās daļas.

[2] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu senatoru kolēģija var pieņemt vienbalsīgu lēmumu par atteikšanos izskatīt blakus sūdzību, ja tā ir acīmredzami nepamatota.

Izvērtējusi pārsūdzēto rajona tiesas tiesneša lēmumu kopsakarā ar pieteicēju blakus sūdzības argumentiem, senatoru kolēģija atzīst, ka blakus sūdzība ir acīmredzami nepamatota un tās izskatīšana ir atsakāma.

[3] Kā pareizi norādīts tiesneša lēmumā, Senāts jau iepriekš atzinis, ka Imigrācijas likuma 40.pants nepārprotami noteic, ka uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procesā pieņemto lēmumu var apstrīdēt un pārsūdzēt tikai uzaicinātājs vai ārzemnieks, kuram nav nepieciešams izsaukums uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai (piemēram, *Senāta 2020.gada 2.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-1000/2020, ECLI:LV:AT:2020:0402.SKA100020.5.L, 2.punkts*).

Pieteicējs piekrīt, ka viņš nav uzaicinātājs Imigrācijas likuma izpratnē un neietilpst to ārzemnieku lokā, kam saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr. 564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi" 7.punktu nav nepieciešams izsaukums uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai. Taču, neskatoties uz to, pieteicēji uzskata, ka viņiem ir subjektīvās tiesības pārsūdzēt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumus par atteikumu reģistrēt uzturēšanās atļaujas un par uzturēšanās atļauju anulēšanu. To pieteicēji pamato ar viedokli, ka izskatāmajā gadījumā ir pamats atkāpties no līdzšinējās Senāta prakses Imigrācijas likuma normu iztulkošanā un ir jādod priekšroka tādai tiesību normu interpretācijai, kas neaizskar pieteicēju pamattiesības.

[4] Pieteicēji uzskata, ka ar atteikumu pieņemt viņu pieteikumus, tiek aizskartas pieteicēju tiesības uz taisnīgu tiesu un tādējādi netiek nodrošināta iestādes lēmumu tiesiskuma un pamatotības pārbaude.

Pirmkārt, tiesības uz taisnīgu tiesu izmantojamas likumā paredzētajos gadījumos un kārtībā, un atsaukšanās uz šīm tiesībām pati par sevi, nekonstatējot objektīvu iemeslu, nerada pamatu atkāpties no likumdevēja noteiktās lēmumu pārsūdzēšanas kārtības.

Otrkārt, kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs termiņuzturēšanās atļauju pieprasījis, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3.punktu. Šī tiesību norma noteic, ka termiņuzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ārzemniekam ir tiesības pieprasīt uz pilnvaru termiņu, bet ne ilgāk kā uz pieciem gadiem, ja viņš ir komercreģistrā reģistrēts valdes loceklis. Šādos gadījumos saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr. 564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi" 7.punktu uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai vai reģistrēšanai nepieciešams Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldē apstiprināts izsaukums. Ja uzturēšanās atļaujas reģistrēšanai nepieciešams iestādē apstiprināts izsaukums, ārzemnieka tiesības iebilst pret iestādes atteikumu īstenojamas ar personas, kura uzņēmusies atbildību par ārzemnieku, proti, uzaicinātāja starpniecību. Šāds mehānisms acīmredzami ir vērsts uz to, lai uzturēšanās atļauju iegūšana nekļūtu par nekontrolētu iespēju uzturēties valstī tām personām, kuru atsaukšanās uz atļaujas saņemšanai norādīto uzturēšanās pamatu ir mazsvarīga iepretim mērķim uzturēties Latvijā, citiem vārdiem, lai mazinātu nelegālās imigrācijas risku. Tieši uzaicinātāja kompetencē ir izvērtēt nepieciešamību apstrīdēt vai pārsūdzēt tādu lēmumu, kas skar ārzemnieku, par kuru tas uzņēmies atbildību (sal. *Senāta 2021.gada 22.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-906/2021, ECLI:LV:AT:2021:0422.SKA090621.3.L, 6.punkts*).

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2022.gada 28.decembra lēmumos ir izskaidrots, ka atbilstoši Imigrācijas likuma 40.panta pirmajai daļai šos lēmumus ir tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt uzaicinātājam – AS „ERSTE EG". Tādējādi pretēji pieteicēju viedoklim izskatāmajā gadījumā tika nodrošināta iespēja pārbaudīt iestādes lēmumu tiesiskumu un pamatotību. Apstāklis, ka uzaicinātājs izvēlējies iestādes lēmumus nepārsūdzēt, pats par sevi nenozīmē, ka tādējādi šādas tiesības ir pārnesamas uz pieteicējiem, jo tas būtu pretēji likumā noteiktajai kārtībai. Turklāt tas, ka pieteicēji nepiekrīt tiesību normās noteiktajai iestādes lēmumu pārsūdzēšanas kārtībai, pats par sevi nenozīmē, ka šādas normas ir atzīstamas par neatbilstošām augstāka juridiskā spēka normām.

[5] Pieteicēji uzskata, ka viņiem ir tiesības pārsūdzēt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2022.gada 28.decembra lēmumus arī tāpēc, ka pretējā gadījumā tiks pārkāptas viņu tiesības uz privātās vai ģimenes dzīves neaizskaramību.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējam uzturēšanās atļauja anulēta, jo viņš nav izpildījis Imigrācijas likumā noteiktos priekšnoteikumus

uzturēšanās atļaujas reģistrācijai, proti, nav iesniedzis dokumentus, kas apliecina, ka komercsabiedrība visa termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā katrā iepriekšējā pārskata gadā atbilstoši nodokļu deklarācijās norādītajam samaksājusi valsts budžetā un pašvaldību budžetos nodokļu maksājumus. Blakus sūdzībā nav norādīts, ka attiecīgā prasība būtu izpildīta, tās izpildei pastāv šķēršļi vai attiecīgā prasība būtu nesamērīga. Savukārt pieteicējai uzturēšanās atļauja anulēta sakarā ar uzturēšanās atļaujas anulēšanu pieteicējam kā viņas laulātajam.

Ja ārzemnieks nepilda Imigrācijas likumā noteiktos priekšnoteikumus uzturēšanās atļaujas reģistrācijai, vispārīga atsaukšanās uz tiesībām uz privātās vai ģimenes dzīves neaizskaramību pati par sevi negarantē ārzemniekam tiesības uzturēties konkrētajā valstī bez tiesiska pamata. Turklāt šo tiesību aizskāruma pamatošanai nav pietiekami atsaukties uz blakus sūdzībā norādīto, ka pieteicēji vairāk nekā 10 gadus uzturas un dzīvo Latvijas Republikā, šeit dzīvo pieteicēja tēvs, draugi, ir dzīvesvieta un pieteicējai pieder šķirnes suņu audzētava. Senatoru kolēģija saprot, ka izveidojusies situācija pieteicējiem var radīt sadzīviskas neērtības, tomēr tas pats par sevi nedod pamatu atkāpties no likumā noteiktās kārtības.

[6] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija nekonstatē pamatu izskatāmajā gadījumā atkāpties no līdzšinējās tiesu prakses Imigrācijas likuma normu iztulkošanā. Minēto apsvērumu dēļ senatoru kolēģija arī nesaskata pamatu apšaubīt Imigrācijas likuma normu neatbilstību Latvijas Republikas Satversmei un tādējādi vērsties Satversmes tiesā (sk. arī *Senāta 2012.gada 28.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-546/2012, A42631208, 11.punktu*). Arī blakus sūdzības argumenti uz šādu pamatu nenorāda.

[7] Papildus minētajam pieteicēji uzskata, ka viņu subjektīvās tiesības apstrīdēt (un secīgi – pārsūdzēt) Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumus pamato Administratīvā procesa likuma 76.panta pirmā daļa, kas noteic, ka administratīvo aktu var apstrīdēt adresāts, trešā persona, šā likuma 29.panta minētais tiesību subjekts, kā arī privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses attiecīgais administratīvais akts ierobežo un kura administratīvajā procesā nav bijusi pieaicināta kā trešā persona.

Šis pieteicēju arguments ir vērtēts rajona tiesas lēmumā, kurā, atsaucoties uz Senāta praksi, norādīts, ka Administratīvā procesa likuma normas vispārīgi regulē administratīvā akta apstrīdēšanu, tostarp nosaka, kuras personas ir tiesīgas apstrīdēt administratīvo aktu. Savukārt kārtību, kādā pārsūdzams tieši lēmums par uzturēšanās atļaujas izsniegšanas vai reģistrēšanas atteikumu vai uzturēšanās atļaujas anulēšanu, nosaka Imigrācijas likuma 40.pants (*Senāta 2020.gada 2.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-1000/2020, ECLI:LV:AT:2020:0402.SKA100020.5.L, 2.punkts un 2021.gada 3.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1330/2021, ECLI:LV:AT:2021:1103.SKA133021.3.L, 4.punkts*). Tā kā pieteicēji neatbilst Imigrācijas likuma 40.pantā noteiktajām personām, kurām ir tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt attiecīgos iestādes lēmumus, pretēji pieteicēju viedoklim viņu subjektīvās tiesības vērsties tiesā nepamato Administratīvā procesa likuma 76.panta pirmā daļa.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 320.[1]pantu un 338.panta astoto daļu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt izskatīt /pers. C/ (*/pers. C/*) un /pers. D/ (*/pers. D/*) blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 10.februāra lēmumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore D. Makarova Senatore Dz. Amerika Senatore V. Krūmiņa